

KANGERLUMMI
SERMILIMMI
PINIARNEQ
AALISARNERLU

HUNTING AND
FISHING IN THE
ICEFJORD

FANGST OG
FISKERI VED
ISFJORDEN

IMARISAI

KANGERLUMMI SERMILIMMI PINIARNEQ AALISARNERLU	5
QALERALINNIARNEQ	8
PUISINNIARNEQ	22
ARFANNIARNEQ	34
ANGAKKOQ INUILLU PINNGORTITALLU ATANERAT	46
PINIARNISSAMUT PIAREERSAATIT	54

CONTENTS

HUNTING AND FISHING IN THE ICEFJORD	6
HALIBUT FISHING	8
SEAL HUNTING	22
WHALE HUNTING	34
THE SHAMAN AND THE RELATION BETWEEN NATURE AND HUMAN BEING	46
PREPARATIONS FOR THE HUNT	54

INDHOLD

FANGST OG FISKERI VED ISFJORDEN	7
HELLEFISKFISKERI	8
SÆLFANGST	22
HVALFANGST	34
SHAMANEN OG RELATIONEN MELLEM NATUR OG MENNESKE	46
FORBEREDELSE TIL FANGST	54

KAL

KANGERLUMMI SERMILIMMI
PINIARNEQ AALISARNERLU

Kangerlummi iigartartoq uumasunut atugassarissaar-titsivoq, piffissallu ingerlanerani uumasogarlularnera inuit tamaani inuuniarnerannut pingaaruteqarlunnar-simalluni.

Qanga tamaani najugaqartunut miluumasut annerit, soorlu puisit arferillu pisariaqartinneqarlunnarsimap-put, piniagassaqarlunissarlu inuunermut qitiusimavoq – soorlu immikkut ileqqulersornikkut. Ilulissat tulat-tarfiani qaleralinniarneq raajarnianerlu ullutsinni inuppassuarnik ulapaartitsivoq.

Kangerlummi sermilimmi piniarneq ukiup nikerarnera malillugu ingerlajuarsinnarpoq. Aasakkut sikueraangat pinakkat qanillisarput umiatsiamit piniarneqarsinnaa-lertarlutik. Ukiumi kangerlummi piniarneq sikukkut ingerlanneqartarpoq soorlu natsernik allusiorluni.

Piniarnermi aalisarnermilu periusitoqqat ilarpas-sui suli atuupput, naak piniarneq suliffiup saniatigut maanna ingerlanneqaraluartoq periutsillu ilai nutar-terneqarsimagaluartut. Maani oqaluttuarisaanermut kinaassusermullu piniariaasitoqqat suli tunngaviupput.

ENG

HUNTING AND FISHING IN THE ICEFJORD

The glacier in the icefjord creates favourable conditions for fauna, and the abundant fauna has over time been a decisive factor in the survival of humans in the area.

In earlier times large mammals such as seals and whales were essential for the settlements, and life was centred on ensuring good hunting conditions, for example through particular rituals. Today, the halibut and prawn catches are responsible for the bustling activity around Ilulissat Harbour.

Hunting around the icefjord is and has always been seasonal. In the summer, when the ice recedes, the animals come close to the coast and can be hunted from boats. In the winter, when sea ice covers the fjord, ringed seals, among other animals, can be hunted at their breathing holes in the ice.

Many of the traditional fishing and hunting methods live on today, whether as sport or developed in new ways. The traditional methods still play an important role in local history and self-perception.

DAN

FANGST OG FISKERI VED ISFJORDEN

Gletsjeren i isfjorden skaber gunstige betingelser for dyrelivet, og det rige dyreliv har gennem tiden været afgørende for menneskers overlevelse i området.

Tidligere var de store havpattedyr, som sæler og hvaler, livsnødvendige for bosættelserne, og livet var centreret om at sikre de gode fangstforhold – for eksempel gennem særlige ritualer. I dag skaber fangsten af hellefisk og rejer det myldrende liv omkring Ilulissat Havn.

Fangsten omkring isfjorden er – og har altid været – sæsonbetonet. Om sommeren, når isen trækker sig tilbage, kommer dyrene tæt ind til kysten og kan fanges fra båd. Om vinteren, når havisen dækker fjorden, kan man fange bl.a. ringsæl ved deres åndehuller i isen.

Mange af de traditionelle fiskeri- og fangstmetoder lever videre i dag, omend som fritidsfangst, eller de er udviklet til nye udgaver. Den traditionelle fangst udgør stadigvæk en vigtig rolle for den lokale historie og selvforståelse.

QALERALINNIARNEQ

HALIBUT FISHING

HELLEFISKFISKERI

UKIUT 300-T SINNERLUGIT SIKUMIT AALISARNEQ

Sikumit qaleralinniarneq periusitoqaavoq ullutsinni suli atugaasoq. Siullermik arferup soqqaanik ataasiinnarmik oqummersalimmit aali-sartoqartarsimagaluarpoq. Kingorna oqummersat amerlineqarput, 1924-mi inuusuttup Iluliarmiup Marius Sivertsenip 'saarlisaartog' isumassarsiarimmagu.

'Saarlisaartog' savimminiuvog zinkiulluniluunniit saattoq ningittak-kamut ikkuttagaq. Taamaasilluni ningittagaq, ullutsinni nylonimik allunaasartalik hundredinillu arlalinnik oqummersartaqarsinnaasoq, siaaqqalluni immap naqqatigut saarlisinnaavoq.

Sikukut qaleralinniarneq, marsimi 1969.

Fishing halibut on the ice, March 1969.

Fiskeri af hellefisk fra is, marts 1969.

MORE THAN 300 YEARS OF FISHING FOR HALIBUT ON THE SEA ICE

Fishing for halibut can take place on the ice and is an old method which is still in use today. When the method was invented, a single hook was used on the line, which was made of whalebone from baleen whales. In 1924 a young man called Marius Sivertsen from Ilulissat invented the 'glider', which allowed more hooks to be used.

The 'glider' is a zinc or tin plate, which is attached to the line. In this way the line, which is nowadays made of nylon, is stretched out across the seabed, and can have several hooks attached to it.

Ukiukut sikumit aalisarneq, 1970-ip miss.

Winter fishing on the ice, c. 1970.

MERE END 300 ÅRS FISKERI EFTER HELLEFISK FRA HAVISEN

Fiskeri af hellefisk kan foregå fra isen og er en gammel metode, som stadig bruges i dag. Tidligere fiskede man med en enkelt krog på linen, som var lavet af barder fra bardehval. Senere kom der flere kroge på, da en ung mand ved navn Marius Sivertsen fra Ilulissat opfandt 'glideren' i 1924.

'Glideren' er en zink- eller blikplade, som er fastgjort til linen. Hermed bevæger linen, som i dag er af nylon, sig strakt hen over havbunden, og den kan have flere hundrede kroge på.

Vinterfiskeri fra isen, ca 1970.

Sikup sinaavaniit aalisarneq, Ilulissat 1925.

Fishing at the edge of the ice, 1925.

Fiskeri ved iskanton, Ilulissat, 1925.

QIMUSSEQ

Ukiuni 800-ngajanni nunatsinni qimmit qimuttorineqarsimapput. Nunatta avannaani qimmeq inuussutissarsiornermi atugassatut kisiat uumasuutigineqartarsimavoq, ullormullu 60 km-itut isorartutigisukkut qimussinnaalluni.

Ukiukkut kangerluk sermilik sikusimatillugu ningittagarsorlutik aalisartut qimussimik aalisariarsinnaapput. Piniarneq eqqarsaatigissagaanni assartuutitut allanut sanilliullugu qimusseq suli pitsaanerpaavoq, qamuterallattut nipitutiginnnginni. Aalisarfissat pitsaasut tikinniarlugit nunakkut qaqqarasaartukkut kilometerpassuit ingerlasinnaavoq.

THE DOG SLED

In Greenland, people have been harnessing sled dogs to sleds for almost 800 years. They are the only beasts of burden that are used in northern Greenland, and they can cover approximately 60 km a day.

In the winter, when the icefjord is covered by ice, the longline fishermen may go to fish on the ice in dog sleds. When it comes to hunting, the dog sled is still superior to other forms of transport, because it isn't noisy like a snowmobile. Furthermore, it can travel many kilometres across mountainous terrain in order to reach the best fishing areas.

HUNDESLÆDEN

Slædehundene i Grønland har været spændt for en slæde i knap 800 år. Det er det eneste arbejdsdyr, der gøres brug af i Nordgrønland, og den kan tilbagelægge ca. 60 km om dagen.

Om vinteren, når isfjorden er dækket af is, kan langlinefiskerne drage ud på isen i hundeslæde og fiske. Hundeslæden er stadig overlegen i forhold til andre transportmidler, når det kommer til jagt, fordi den ikke larmer på samme måde som en snescooter. Desuden kan den rejse mange kilometer over fjeldterræn for at nå ud til de bedste fiskeområder.

Sermersuaq perrannartumi. Iisimasassarsiorut British Trans-Greenland Expedition 1934-mi assilisaraat. Iisimasassarsiorneq Ilulissanit aallaaveqarpoq Ammassalimilu qaammatit pingasut qaangiunnata apuuffeqarluni.

Good sledging conditions on the ice sheet. The image stems from the British Trans-Greenland Expedition in 1934. The expedition began in Ilulissat and ended in Tasiliq a good 3 months later.

Godt slædeføre midt på Indlandsisen. Billedet stammer fra British Trans-Greenland Expedition i 1934. Ekspeditionen startede i Ilulissat og sluttede i Tasiliq godt 3 måneder senere.

ULLUTSINNI UMIATSIAAQQAMIT AALISARNEQ

Ilulissat qaleralinniartarfittut ilisimaneqarpoq, aasakut umiatsiaaqqanit, pujortuleeqqanit aalisariutinillu aalisarneqartartunit. Aalisartut ningittakkat 500-700-nit oqummersallit ningittarpaat taamaattunillu qaleralippassuarnik amoorisoqarsinnaavoq.

Ilulissani qaleralinniarneq taakkuninngalu tunisassiorneq suliffissaqartitsiniarnermi aningaasaqarniarnermullut pingaarnerit ilagaat. Ukiunili kingullerni raajarniarneq pingaaruteqaraluttuinnarmat qaleralinniarneq annikillingaatsiarsimavoq.

Umiatsiaaqqat Ilulissat umiarsuliviani, 1933.

Dinghies in the harbour in Ilulissat, 1933.

Joller ved havnen i Ilulissat, 1933.

Ilulissani umiatsiaaqqanut talittarfik, 2017.

Dinghy fishing quay in Ilulissat harbour, 2017.

Jollefiskebroen i Ilulissat havn, 2017.

DINGHY FISHING TODAY

Ilulissat is known for the halibut catch, which in the summer is fished using dinghies, small motorboats and cutters. The fishermen lay out lines with 500-700 hooks attached, so that many halibut can be reeled in.

The fishing of halibut and the accompanying fishing industry is one of the most important sources of employment and income in Ilulissat. In recent years, halibut fishing has declined significantly because prawn fishing has been gaining in importance.

JOLLEFISKERIET I DAG

Ilulissat er kendt for fangsten af hellefisk, der om sommeren fiskes fra joller, mindre motorbåde og fiskekuttere. Fiskerne sætter liner med 500-700 kroge ud, så der kan hales mange hellefisk ind.

Fiskeriet af hellefisk og den tilknyttede fiskeindustri er en af de vigtigste kilder til beskæftigelse og indtægt i Ilulissat. I de senere år er hellefiskeriet dog faldet markant, fordi rejefiskeriet har fået en stadig større betydning.

Ningittakkanik qaleralinniarneq, 2019.

Longline fishing for halibut, 2019.

Langlinefiskeri efter hellefisk, 2019.

Ningittakkanik qaleralinniarneq, 2013.

Longline fishing for halibut, 2013.

Langlinefiskeri efter hellefisk, 2013.

PUISINNIARNEQ

SEAL HUNTING

SÆLFANGST

AASAKKUT QAANNAMIT PINIARNEQ

Nunasisut siulliit, Saqqaqkulturi inui, Kr. in. sioqq. ukiut 2500-800-kkunni kangerlummi sermilimmi najugaqarsimasut, qajaq unaarlu siulliarisuit piniutigiumanerusimavaat. Unaap ipua oqitsua-raq ineriartortissimavaat, angusaq qimaaniaraangat kigaallasaatitut atorsinnaasunngortillugu.

Ukiup 1200-p missaani suaasatta Thulekulturi inuiasa tikiunne-risigut, piniutit angallatillu ineriartortinnerat annertusivoq. Qajaq ullutsinni nalunngisarput ineriartortissimavaat, avatamillu atuiler-nermikkut unaamik piniuteqarneq suli inerisaqqissimallugu. Puisip amianik pullatamik meqquiakkamillu avataq sanaajuvoq, angusamut aniguinaveeqqutaasoq imaluunniit kivinaveequtaalluni.

SUMMER HUNTING WITH KAYAKS

The first settlers of the icefjord, the Saqqaq people, who lived there in the period 2500-800 BCE, used an early version of the kayak as their preferred vessel and the harpoon as their preferred hunting weapon. They developed a harpoon shaft which was very light and functioned as a brake when a harpooned seal tried to swim away.

Tools and vessels developed a lot around 1200 CE with the arrival of the Inuit, the Thule people who are the forefathers of the Greenlandic people. They developed the kayak into the form we know today, and introduced floats, which was a further development of hunting with harpoons. The floats were made of inflated, depilated sealskins, which prevented the harpooned seal from getting away or sinking to the bottom.

SOMMERFANGST FRA KAJAK

De første bosættere, Saqqaq-folket ved isfjorden, som boede her i tiden 2500-800 f.v.t. havde en tidlig version af kajakken som foretrukket fartøj og harpunen som deres foretrukne fangstredskab. De udviklede et harpunskaft, der var meget let og fungerede som en bremse, når det harpunerede en sæl, der prøvede at svømme væk.

Redskaber og fartøjer udviklede sig særligt omkring år 1200 med ankomsten af inuit, Thule-folket og forfædre til det grønlandske folk. De udviklede kajakken til den, som vi kender i dag, og de introducerede fangstblæren, som var en videreudvikling af jagten med harpun. Fangstblæren var fremstillet af et oppustet, afhåret sælskind, som forhindrede den harpunerede sæl i at slippe væk eller gå til bunds.

Saqqaqkultureritsanit tuukkaq.

Harpoon head from the Saqqaq culture.

Harpunhoved fra Saqqaqkulturen.

Ilulissani qajaq qaannivimmittoq, 1964.

Kayak on a stand in Ilulissat, 1964.

Kajak på stativ i Ilulisset, 1964.

Ilulissani qajaq, 1930-p miss.

Kayak in Ilulissat, c. 1930.

Kajak i Ilulissat, ca. 1930.

Qajaq taalutalik. Ilulissat Kangerluaneersuussagunarpaq 1965-ip miss.

A man in a kayak with shooting screen. Presumably at Ilulissat Icefjord, c. 1965.

En mand i kajak med skydesejl. Antageligvis ved Ilulissat Isfjord, ca. 1965.

Upernaviup pigisaani Ikerasammii Ole Andreassen marlunnik puisissimalluni, 1936-p miss.

Ole Andreassen from Ikerasak near Upernavik in a kayak with two seals, c. 1936.

Ole Andreassen fra Ikerasak ved Upernavik i kajak med to sæler, ca. 1936.

UKIUKKUT SIKUMI PINIARNEQ

Ukiutillugu natsinik allusiorneq qanga inuuniarnermut pingaaruteqarluinnarsimavoq. Piniariaaseq kangerlummi sermilimmi nunasisunit siullernit atorneqalereersimavoq. Tamatumali kingorna piniutit pitsanngorsarneqarsimapput.

Nunasisut siulliit tuukkaq ineriartortitsimavaat, angusamut pulareeraangat alip nusunneratigut sannikarsinnaasunngorlugu. Puisit anguikkamik toqunneqartarsimapput.

WINTER HUNTING ON THE SEA ICE

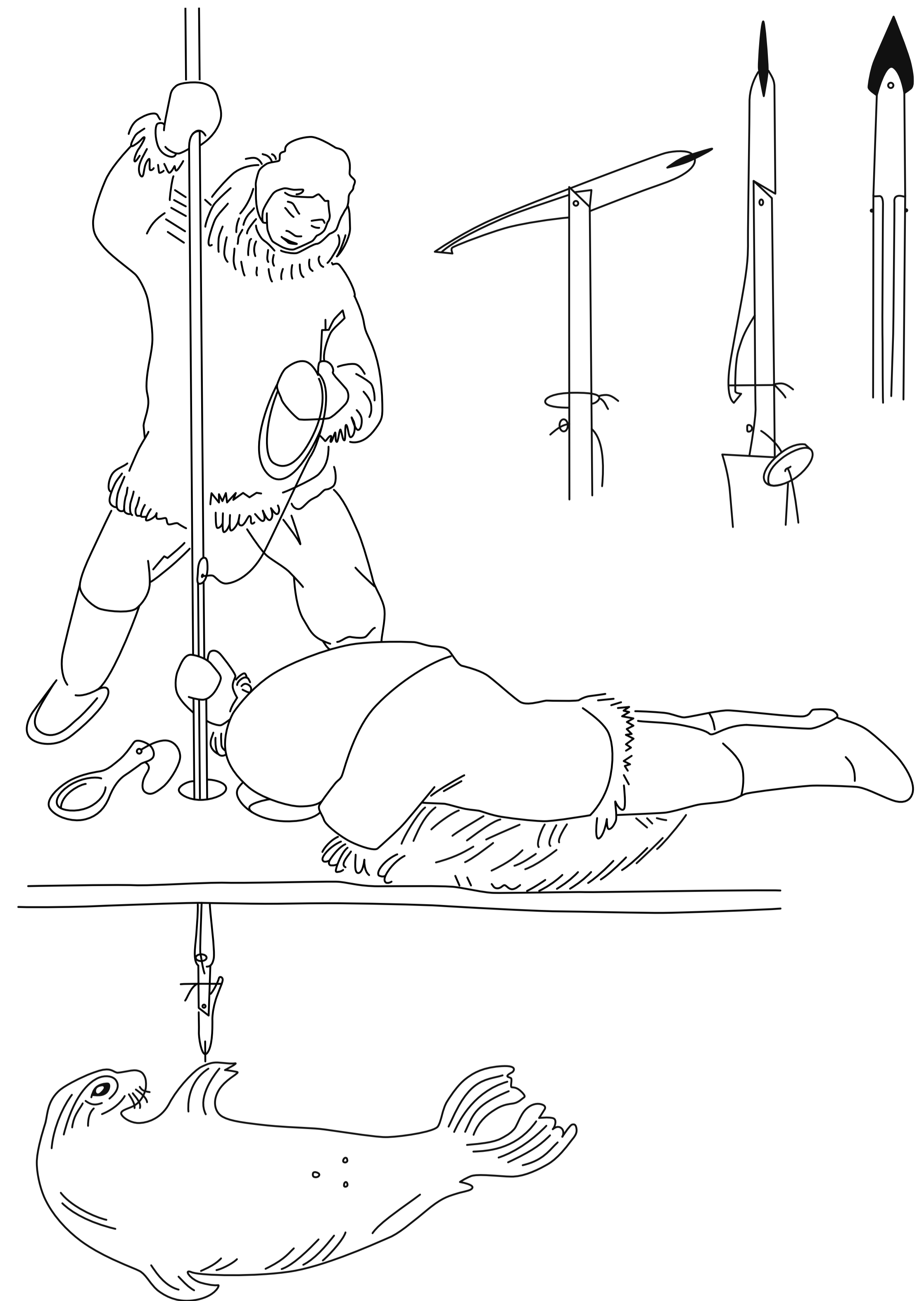
Hunting the ringed seal at breathing holes during the winter season was essential for prehistoric people. This hunting method was already used by the first settlers of the icefjord. Since then the hunting weapons have been made more efficient.

The first settlers developed a type of harpoon head which lodged itself horizontally in the wound when the line was pulled. This is a so-called toggling harpoon, designed to ensure that the seal couldn't get away. The harpooned seal was then killed with a lance fitted with a foreshaft.

VINTERFANGST FRA HAVISEN

Åndehulsfangst af den grønlandske ringsæl var i vinterhalvåret livsnødvendigt for fortidens mennesker. Fangstmetoden blev allerede anvendt af de første bosættere ved isfjorden. Siden da er fangstredskaberne effektiviseret.

De første bosættere udviklede en type harpunhoved, der satte sig på tværs i såret ved et træk i linen. En såkaldt tersharpun, der skulle sikre, at sælen ikke slap væk. De harpunerede sæler blev efterfølgende dræbt med en lanse forsynet med et forskaft.

Allusiorumik titartagaq.

Illustration of breathing hole hunting on the ice.

Illustration af åndehulsfangst fra isen.

Sikumit qassusersorneq, 2014.

Seal hunting with a net on the ice, 2014.

Sælfangst med garn fra is, 2014.

PUISIT ATORNEQARNERI

Nunasisut siullerniit piffisaq moderniusoq tikillugu, kangerlummi nunaqartut inuussutissaanut toqqammaviusumik natseq pingaarner-saasimavoq. Kangerlummi puisit angillutillu pualagamik ulluni arlalinni nerisassaqtitsisarput.

Puisip neqaa C-vitamineqarlularnilu D-vitamineqarlularami nappaatin-it, assersuutigalugu sukulupuumit, napparsimalernaveersaarnissamut pingaaruteqarpoq. Neqaa kisimi iluaqutaanani orsuata ilaa nerine-qanngitsoq qullermut ikummataasarpog, amialu atisaliarineqarluni, qajaliarineqarlunilu umialiarineqartarluni.

THE USES OF SEALS

From the earliest settlements up until modern times, the ringed seal has been the major source of nourishment for the settlers in the icefjord. The seals in the area were often large and fat, and provided food for several days.

Seal meat contains high amounts of vitamins C and D, which are important in avoiding illnesses such as scurvy. But it was not only the meat that was useful. The blubber which wasn't eaten provided fuel and light, and the skins were used for clothing, kayaks and umiaks.

BRUG AF SÆLERNE

Siden de tidligste bosættelser og helt op til moderne tid udgjorde ringsælen hovedparten af næringsgrundlaget for beboerne ved isfjorden. Sælerne i området var ofte store og fede og gav mad til flere dage.

Sælkød indeholder høje mængder af C- og D-vitamin, der er vigtige for at undgå sygdomme som f.eks. skørbug. Men det er ikke kun kødet, der har været til gavn. Det spæk, som ikke blev spist, gav brændsel og lys, og skindet blev brugt til beklædning, kajak og konebåd, også kaldet umiaq.

Arnap puisip amia ulumik qapiaraa, Savissivik 1982.

Woman scraping a sealskin with an ulu, Savigsivik, 1982.

Kvinde skraber sælskind med en ulu, Savigsivik, 1982.

ARFANNIARNEQ

WHALE HUNTING

HVALFANGST

UMIAMIT PINIARNEQ

Siulitsinnut inunnut inuuniarnermut arfanniarneq pingaaruteqarsimaqaaq, arferup neqaa orsualu ukiup ilaanut inussutissamik qulakkeerinnilluarsinnaammat.

Arferit umianit, nalinginnaasumik arnanik iputtoqarluni assartuutitut atorpeqartartunit, piniarneqartarput. Arfanniarnermi angutit anguartaasarput nunaqarfiullu angutitaasa arfanniarnissaq pilersaarusiortarpaat qassimi tamanna siunertaralugu pilersitami.

1920-kkunnili arfanniarnermut umiatsiat nutaaliaanerusut atorpeqartarput.

Atallaat puisip amianik erisaamik sanaat (saamerleq). Atallaat arfanniarnermi atorpeqartarput. Timi tamakkerlugu poortarpaa, sakissallu nalaatigut ungerneqartarluni. Atallaat imermit pitarneqarsinnaangillat, inuttanilu imaani puttatissinnaallugu.

Umiak Ammassallup pigisaaneersoq, aggstimi 1963 (talerperleq).

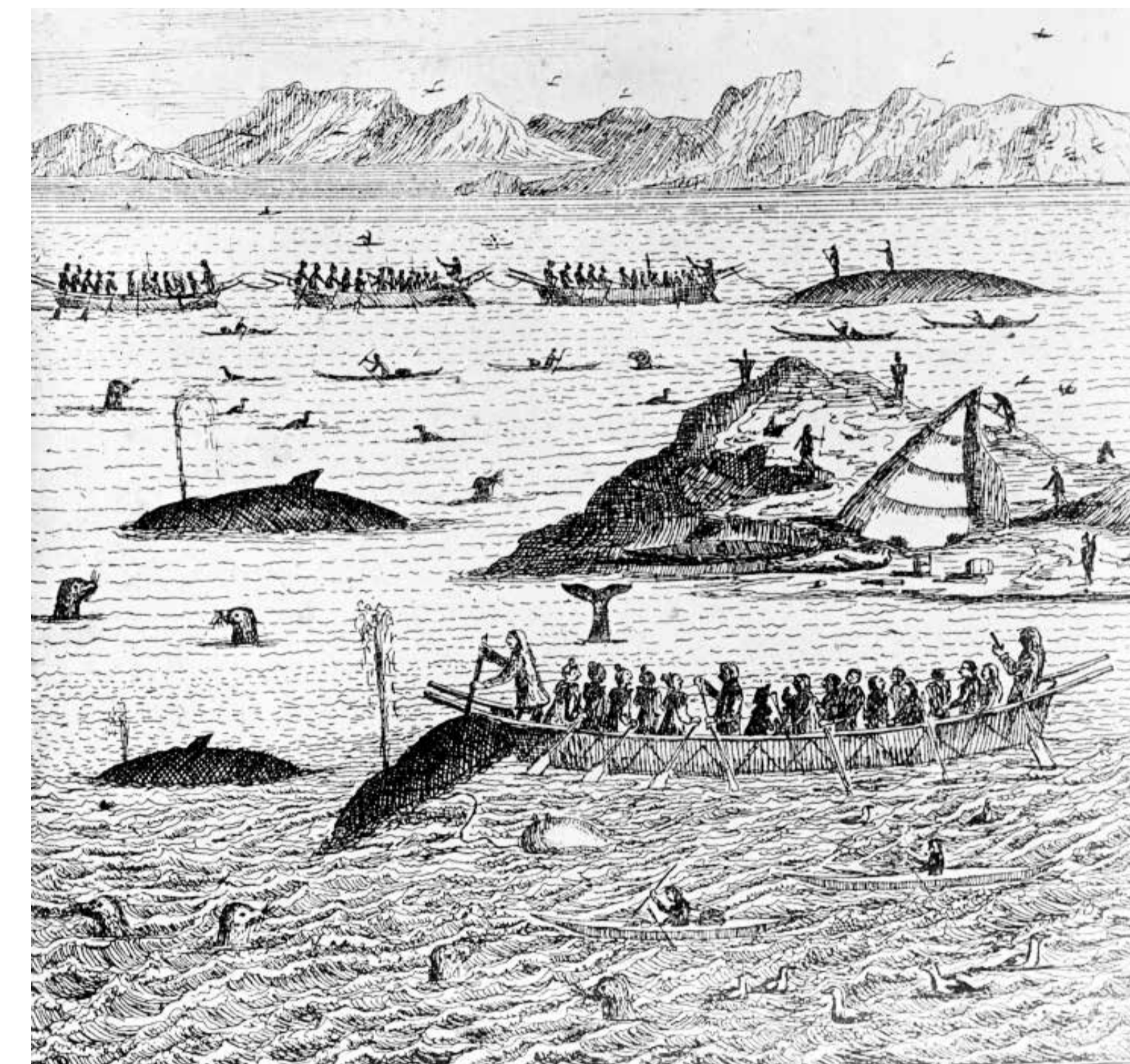

Camouflage 'springpels' made of sealskin (Left). The springpels was used in whale hunting. The skin covered the entire body and was laced across the chest. The suit was watertight and could keep the wearer afloat in the water.

Umiak (woman's boat) in Angmagssalik district, August 1963 (Right).

Springpels syet af sælskind (TV). Springpelsen blev benyttet ved hvalfangst. Pelsen omsluttede hele kroppen og snøredes sammen i brystet. Dragten var vandtæt og kunne holde bæreren flydende i vandet.

Umiak (konebåd) i Angmagssalik distriktet, August 1963 (TH).

HUNTING IN AN UMIAK

For the Inuit whale hunting was an important part of their survival, since the whale's meat and blubber could easily ensure the survival of the settlement for a whole season.

The whales were hunted in umiaks, which were usually rowed by women and most often used as a form of transport. During whale hunting they were rowed by men, and it was also the men of the settlement who planned the strategy and division of roles before the whale hunt, in the men's house erected for the purpose.

Since the 1920s more modern types of boat have been used during whale hunting.

Umiak arfanniartunik qaannanillu pusinniartunik titartagaq. Christian Kruusep katersaataaneersoq. Taana Amdrupip Tunumut ilisimasassarsiornerini 1897-imit 1900-mut pisuni peqataavoq.

Drawing of an umiak, whale hunting, and men seal hunting in their kayaks. Christian Kruuse's collection of landscape pictures and illustrations. Christian Kruuse took part in Amdrup's expeditions to East Greenland in the years 1897-1900.

FANGST FRA UMIAQ

For inuit var hvalfangsten en vigtig del af overlevelsen, da hvalens kød og spæk let kunne sikre bopladsens overlevelse en hel sæson.

Hvalerne blev fanget fra umiak, der almindelig vis blev roet af kvinder og oftest brugt som transportmiddel. Ved hvalfangst blev den roet af mænd, og det var også bopladsens mænd, der planlagde strategi og rollefordeling inden hvalfangsten i det formålet opførte mandshus.

Siden 1920'erne er man gået over til at sejle i mere moderne bådtyper ved hvalfangst.

Tegning af umiak, hvalfangst og mænd i deres kajaker på søfangst. Christian Kruuse's samling af landskabsbilleder og illustrationer. Christian Kruuse deltog i Amdrups ekspeditioner til Østgrønland i årene 1897-1900.

Arfangerbåden "Sonja", Sunna, tikaagullisaamik kalittog, Sisimiut 1950.

The whale hunting boat "Sonja" with a fin whale, Sisimiut, 1950.

Hvalfangerbåden "Sonja" med en finval, Sisimiut, 1950.

SASSAT – SIKUMIT QILALUGARNIARNEQ

Anoreqanngitsumi issilluartillugu kangerluk sikupallassinnaasarpoq. Qilalukkat qaqortat qernertallu taamaalillutik sikkussaasinnaaput. Taamaalisoqartillugu imarnersani katersuuttarput anersaarniarlutilu sikuaq aserortertarpaat. Qilalukkat imarnersami nuigaangata sikup sinaaniit naalikkuminartaqaat. Taamaattut mattussaasut ‘sassanik’ taaneqartarput, ‘sassartunik’ isumaqartillugu.

Uumasut hundredilikkaat imarnersamiissinnaasarput, qilalugarniarnerlu taamaamat pissanganarlunilu aagasassinnaavoq.

Silaannaap pissusaata allanngornerata kingunerisaanik sassat qaquti-guulernikuugaluartut ilaatigut Namminersorlutik Oqartussat piniar-nissamut immikkut akuersisinnaasarput.

SASSAT – BELUGA WHALE AND NARWHAL HUNTING ON THE SEA ICE

In weather conditions such as extreme cold and calm, the fjord can quickly freeze over. In these conditions beluga whales and narwhals are unable to make it out to the open sea. Instead they gather in holes in the ice, which they keep open by continuously breaking the thin ice when they need to breathe. When the whales emerge in the hole, it is easy for hunters to harpoon them from the edge of the ice. This phenomenon is therefore called ‘sassat’, which means ‘those who offer themselves’.

Several hundred animals can easily be caught in a hole in the ice, and it is therefore a dramatic and bloody event once the hunt begins.

Due to climate change, it is rare that sassat occurs today, but the Greenland Home Rule Gov. does occasionally give special permission for the hunt.

SASSAT – HVID-OG NARHVALFANGST FRA HAVISEN

Under vejromstændigheder som stærk kulde og stille vejr kan fjorden hurtigt fryse til. Hvidhvaler og narhvaler kan således ikke nå ud på åbent hav. De samler sig i stedet i våger, som de holder åbne ved ustandseligt at bryde den tynde is, når de skal ånde. Når hvalerne dukker op i vågen, er de nemme for fangerne at harpunere fra iskanten. Derfor kaldes fænomenet ‘sassat’, som betyder ‘dem, som byder sig til’.

Der kan snildt være flere hundrede dyr fanget i vågen, og det er derfor en dramatisk og blodig begivenhed, når først jagten sætter ind.

På grund af klimaforandringer er det sjældent, at der forekommer sassat i dag, men det hænder, at Det Grønlandske Selvstyre giver en særlig tilladelse til jagten.

Qilalukkat qernertat (sassat) Qeqertarsuup eqqaani pisarinqarsimasut, 1902.

Narwhales caught in a hole in the ice (sassat) near Qeqertarsuaq, 1902.

Narhvaler fanget i en våge i isen (sassat) ved Qeqertarsuaq, 1902.

ARFERIT ATORNERI

Ukiut 4500-t matumali siorna arfanniartoqartarsimanera ilimagineqarpoq. Arfeq tamakkerlugu atorneqartarpoq. Soqqaa aalisaatitut qassutinullu atorneqartarpoq, orsualu qullerni qaammaqqutaasuni kiassaataasunilu atorneqartarpoq. Arferup saarngi illup qalianut paakarutitut aamma atorneqartarput.

Kingusinnerusukkut europamiunit Europami iginneq tunineqartalerami, Europap illoqarfiini aqquserngit qulliini ikummataasarpoq. Arfanni at Europamiut 1600-1800-kkunni issittup imartaani arfanniartarput.

Soqqarmik qassusiat.

Net knotted of threads from baleens.

Garn knyttet af tråde fra hvalbarder.

THE USES OF WHALES

It is thought that whale hunting goes back 4,500 years. The whales were utilised to the full. The meat was eaten, and the bones used as implements. Baleens were for example used as fishing lines and nets, and the whale's melted fat and oil were used for lighting and heating. Whalebones could also be used in the roof structures of winter houses.

Europeans later exported whale oil to Europe, where it was used to light the streets of towns and cities. The European whalers were present in Arctic waters from the 17th to the 19th centuries.

Panippaap illuni arferup saarnginik paakkarusersorpaa, Inuarfissuarmi 1936.

Panippak laying a roof of whalebones on his winter house, Inuarfissuaq north of Thule, 1936.

BRUGEN AF HVALER

Man mener, at hvalfangst går 4500 år tilbage i tiden. Hvalerne blev udnyttet til fulde. Kødet blev spist, og knoglerne blev brugt til redskaber. Barder blev bl.a. brugt til fiskeliner og fiskegarn, og hvalens smeltede fedtstof, tran, blev brugt til lys og varme. Hvalknoglerne kunne også bruges i vinterhusets tagkonstruktioner.

Trannen blev senere eksporteret af europæerne til Europa og brugt til at oplyse gaderne i de europæiske byer med. De europæiske hvalfangere var i de arktiske farvande fra 1600-tallet til 1800-tallet.

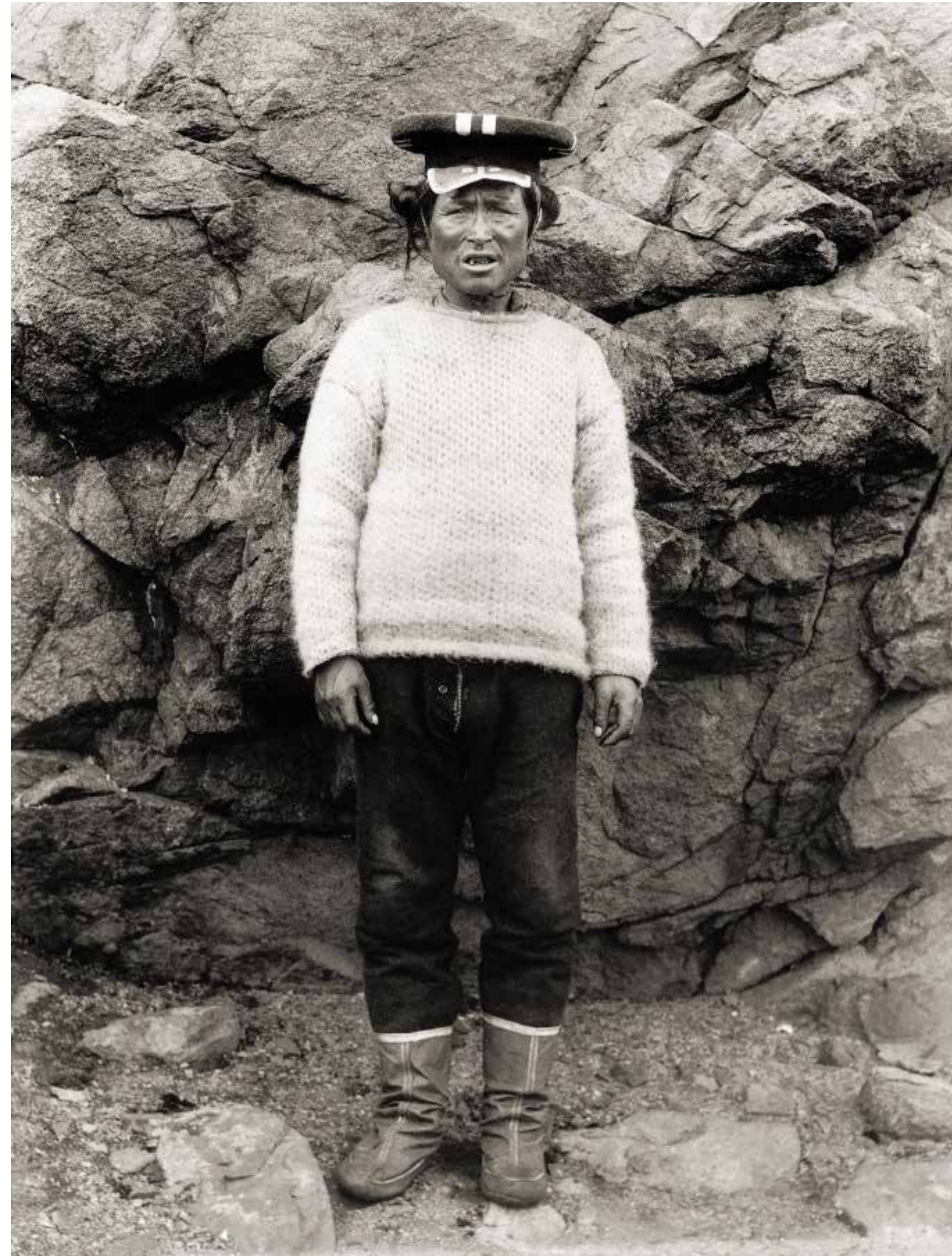
Panippak lægger tag af hvalknogler på sit vinterhus, Inuarfissuaq nord for Thule 1936.

ANGAKKOQ INUILLU
PINNGORTITALLU
ATANERAT

THE SHAMAN AND
THE RELATION
BETWEEN NATURE
AND HUMAN BEING

SHAMANEN OG
RELATIONEN MELLEM
NATUR OG MENNESKE

Angakkoq Maratsi, Ammassalik 1904.

The shaman (angakkoq) Maratse in Ammassalik, 1904.

Shamanen (angakkoq) Maratse i Ammassalik, 1904.

ANGAKKOQ

Piffissami pisamaffiunngitsumi nunaqqatigiit angakkuminnut saaffiginnittarput. Silarsuup aappaanut Sassumap Arnaata Silallu Inuata najugaqarfigisaanut angakkoq attaveqaataasimavoq.

Anersaat nunaannukassagaangami angakkup qilaatini pinngitsoorsinnangilaa. Qilaatip katuarnarata eqqaminiittunik sianigisaarutsittarpaa, taamaalillunilu anersaat silarsuaannut appakaassinnaalersarpoq.

Piniagassat ajornarsigaangata ilimmarnarup siunertarigajuttarpaa Sassumap Arnaa ornillugu piniagassat iperartinnissaat.

THE SHAMAN

In difficult times with bad catches, the Inuit turned to the settlement's shaman, the angakkoq. The shaman was the link between the physical world and the spiritual world, where the Mother of the Sea and the Weather Being lived.

When the shaman had to travel to the spiritual world, the drum was an indispensable component. The rhythmical striking of the drum caused the shaman to go into a trance, whereby he could step into the spiritual world.

If the catch failed, the most common purpose of the journey was to seek out the Mother of the Sea in order to have her set the game animals free.

SHAMANEN

I svære tider med dårlig fangst tyede inuit til bopladsens shaman, angakkoq. Shamanen var forbindelsesleddet mellem den fysiske verden og den åndelige verden, hvor Havets Moder og Vejrets Væsen levede.

Når shamanen skulle på rejse til den åndelige verden, var trommen et uundværligt indslag. Trommens rytmiske slag fik shamanen til at gå i trance, og han kunne dermed træde ind i den åndelige verden.

Hvis fangsten svigtede, var rejsens formål som oftest at opsøge Havets Moder for at få hende til at slippe fangstdyrene fri.

SASSUMA ARNAANIK OQALUTTUAQ

Sassuma Arnaa inunnit ataqqineqaqaaq. Piniagassat tammaraangata isumaqartarput tamanna inuit ajortuliornerannik pissuteqartoq, pillaatitullu Sassuma Arnaata piniagassat nutsamini tukattuni anillatsaaliortarpai.

Angakkoq ilimmarluni navianartorsioqalunilu immap naqqanukartari-aqartarpoq Sassuma Arnaata nujai ilaajariartorlugit, taamalu piniagassat aniguisillugit.

Sassuma Arnaanik oqaluttuamit inuit ileqqunik maleruaqqusanillu unioqutitsinnginnissaat qulakkeerneqartarpoq.

THE LEGEND OF THE MOTHER OF THE SEA

For the Inuit, the Mother of the Sea was a mythical being, which they respected deeply. When the whale hunt failed, it was thought that this was due to misdeeds committed by people, and as punishment the Mother of the Sea held the game animals back in her matted hair.

The shaman had to go on a perilous spiritual journey to the bottom of the sea to comb people's misdeeds out of the matted hair, and thus set the game animals free. The legend of the Mother of the Sea ensured that people observed both society's customs and the shaman's precepts.

SAGNET OM HAVETS MODER

Havets Moder var for inuit et mytisk væsen, de respekterede højt. Når havfangsten slog fejl, mente man, at det skyldtes, at menneskene havde begået ugerninger, og som straf holdt Havets Moder fangst-dyrene tilbage i sit filtrede hår.

Shamanen måtte på en farefuld åndelig rejse til havets dyb for at rede menneskenes ugerninger ud af det filtrede hår og derved slippe fangstdyrene fri.

Sagnet om Havets Moder sikrede, at menneskene overholdt både samfundets skikke og shamanens forskrifter.

Angakkup Sassumap Arnaanukarnera.

The shaman's journey to the Mother of the Sea.

Shamanens rejse til Havets Moder.

SILAP INUA PILLUGU OQALUTTUAQ

Oqaaseq Inua suut tamarmik anersaavannut taaguutaavoq. Silallu Inua tassaavoq nalunartoq allerutinik maligassanillu unioqqutitsisoqaraangat qisuariartartoq. Sivisuumik silarlutillugu piniariartoqarsinnaangikkaangat, allerutit ileqqoreqqusalluunniit suut unioqqutinneqarsimanersut paasiniassallugu angakkup pisussaaffigaa. Anersaat nunaanni inuit qanoq allerutinik ataqqinninerulersinnaanersut angakkup paasisarpaa, uteraangamilu paasisani ilitersuutigisarpai. Allerutit ilaatut assersuutigineqarsinnaasoq tassaavoq arnat aaqarnermi nalaani akulerunnatik nunaqarfup ungataani kisimiillutik tupertarnissaat.

THE LEGEND OF THE WEATHER BEING

Inua is a term for that which animates everything. The weather inua (Silap Inua) is an unpredictable being that reacts if taboos and rituals are broken. When bad weather raged for a long time and impeded the catch, it was therefore the shaman's task to find out which taboos or rites had been broken. On his journey to the spirit world, the shaman would find out how people could become better at observing the taboos, and when he returned, he would pass on his knowledge to the society. An example of a taboo which could be broken was that women were not allowed to live with the rest of the community when they were menstruating. Instead they had to live in a tent on their own, away from the settlement.

SAGNET OM VEJRETS VÆSEN

Inua er en betegnelse for det, der besjæler alt. Og vejrets inua (Silap Inua) er et uberegneligt væsen, som reagerer, hvis tabuer og ritualer brydes. Når uvejr rasede i lang tid og forhindrede fangsten, var det derfor shamanens opgave at finde ud af, hvilke tabuer eller riter, som var blevet brudt. På sin rejse til åndeverdenen ville shamanen finde ud af, hvor folk kunne blive bedre til at overholde tabuerne, og når han kom tilbage, ville han give sin lærdom videre til samfundet. Et tabu, som kunne brydes, var for eksempel, at kvinder ikke måtte opholde sig med resten af samfundet, når de havde menstruation. I stedet skulle de bo i et telt for sig selv væk fra bopladsen.

Qilaat, assaqoqutit, tasseq qissutillu.

Drum, armband, 'hågrime' (a tie for the hair) and amulet strap.

Tromme, armbånd, hågrime og amuletsel.

PINIARNISSAMUT
PIAREERSAATIT

PREPARATIONS FOR
THE HUNT

FORBEREDELSE
TIL FANGST

AARNUAT ILEQQULERSUUTILLU

Inuit, siuaasavut, pinngortitap pissaaneranut nukiinullu maleruuttuupput, piniagassat anersaavinut pissusigissaarnissaq attavigissaarnissarlu piniartunut pingaaruteqarsimavoq. Allerutit, maligassat ileqqoreq-qusallu eqquutsinnerisigut taamaaliortarsimapput. Aarnualersorlutik, ulluinnarni atortut kusassarnerisigut assigiinngitsunillu ilisarnaasorsornerisigut piniagassaarnissaq, peqqissuunissaq sutigullu tamatigut ajutuunnginnissaq qulakkeerniarlugu sillimaniartarsimapput.

Aarnuaq tassaavoq nappaatinut, ajunaarnermut, ulorianartunut kus-sussinernullu illersuutaallunilu iluanaarnissamut qulakkeerinninniut. Timmissap meqqua, saaneq ujaralluunniit aarnualiarineqarsinnaavoq. Aarrup inua aamma kukianiimmat inuup atisaanut mersuunneqaruni imaluunniit illuata iluaniitineqaruni qaannamiluunniit, aarnuaqartumut aarrup piginnaaneri iluaqutaalersinnaapput.

Kissaviarsuk aarnualiarineqarsimasoq.

Amulet from a falcon.

Amulet af en falk.

AMULETS AND RITUALS

The Inuit, the forefathers of the Greenlanders, were dependent on the powers and forces of nature, and for the hunters upholding good relations with the souls of the game animals was of great importance. They did so by observing taboos, rites and other customs. Using magic amulets, symbols, and ornamentation on everyday objects, the Inuit sought to ensure good fortune in the hunt, good health, and to counteract all sorts of bad luck.

An amulet is an object which protects against illness, accident, danger, witchcraft, or brings luck. An amulet could be made of feathers, bones or stone. A walrus claw contains some of the walrus's inua, and in this way the power and qualities of the walrus are transferred either to the person who carries the claw sewn onto their clothes, or to the place where the amulet is left in houses or in kayaks.

Qilannap niaqua aarnualiarineqarsimasoq.

Head of a puffin used as an amulet.

AMULETTER OG RITUALER

Inuit, grønlændernes forfædre, var afhængige af naturens magter og kræfter, og for fangerne var det derfor af stor betydning at opretholde gode relationer med fangstdyrenes sjæle. Det gjorde de ved at overholde tabu, riter og andre skikke. Med magiske amuletter, symboler og ornamentik på hverdagens brugsting søgte inuit at sikre fangstheld, helbred og modvirke al slags ulykke.

En amulet er en genstand, som beskytter mod sygdom, ulykke, farer, hekseri eller bringer held. En amulet kunne være af fjer, knogler eller sten. En hvalrosklo rummer noget af hvalrossens inua, og på den måde overføres hvalrossens kraft og egenskaber til det menneske, som bærer den syet på tøjet, eller til det sted, hvor amulettens er placeret i huse eller på kajakker.

Hoved af en lundefugl benyttet som amulet.

ARNAQ ATISALLU

Uini piniagassa qarluartinniarlugu arnap allerutit, ileqqoreqqusat maligassallu unioqqutinnaveersaartariaqarpai. Taamaammatt nuliaasup maligassanik ataqqinninnermigut piniagassat kajungilersissinnaavai.

Uumasut kajungertilerneqassappata arnap oqortuinnaangitsunik kisiannili aamma kusanartunik pinner sakkanik atisaliorsinnaanera pingaaruteqarpoq. Taamaammatt arnap mersullaqqissusia inoqatigiinni inissisimaneranut pingaaruteqarpoq.

WOMEN AND CLOTHING

The Inuit said that women caught animals, and men hunted them.

For this reason it was at least as important that a woman observe the taboos, rites and precepts, in order for her husband to have luck in hunting. She was the one who could attract the game animals with her respect for the precepts.

Furthermore, it was important that women could sew clothes that were not only warm, but also beautifully ornamented in order to attract the animals. A woman's ability to sew was therefore a decisive factor in her role in the community.

KVINDEN OG DRAGTEN

Inuit sagde, at kvinden fangede dyrene, og manden hentede dem.

Det var nemlig mindst lige så vigtigt, at kvinden overholdt tabu, riter og forskrifter, hvis hendes mand skulle have held med fangsten. Det er derfor hende, som med sin respekt for forskrifterne, kunne tiltrække fangstdyr.

Desuden var det vigtigt, at kvinden kunne sy tøj, som ikke kun var varmt, men også smukt ornamenteret for at lokke dyrene til. En kvindes evne til at sy var derfor afgørende for hendes rolle i samfundet.

Tuilik puisip amianik erisaamit sanaaq.

Full-body skin sewn of depilated sealskin.

Helpels syet af afhåret sælskind.

Nassuiaatit

SERMEQ IIGARTARTOQ
SERMERSUARLU

© 2021 Kangiata Illorsua

Greenland Visitor Centerimit
saqummersitaq
greenlandvisitorcenter.gl

Toqqartuineq
JAC studios

Qutsavigaagut
Andreas Peter Ahlstrøm, GEUS
(De Nationale Geologiske Under-
søgelser for Danmark og Grønland)
Arktisk Institut
BARK Rådgivning
Danmarks Nationalmuseum
Danmarks Tekniske Universitet
Erik Bjerregaard, Hotel Arctic
Jørgen Peder Steffensen,
Niels Bohr Instituttet
Kirsten Hastrup,
Københavns Universitet
Klaus Nygaard,
Pinngotitaleriffik
Malene Simon,
Pinngotitaleriffik
New York University Abu Dhabi
Nunatta Katersugaasivia
Ólafur Örn Haraldsson
Olav Orheim, glaciolog
Statens Naturhistoriske Museum
Twila Moon, National Snow and
Ice Data Centre
Ulrik Schmidt Korsholm,
Dansk Meteorologisk Institut

Ilusilersuisoq
Studio Atlant

Pappialaq
Munken Lynx Rough, 170 gsm

Naqiterivik
Narayana Press

Colophon

HUNTING AND FISHING
IN THE ICEFJORD

© 2021 Ilulissat Icefjord Centre

Published by
Greenland Visitor Center
greenlandvisitorcenter.gl

Curated by
JAC studios

Thank you
Andreas Peter Ahlstrøm, GEUS
(Geological Survey of Denmark
and Greenland)
BARK
Danish Arctic Institute
Erik Bjerregaard, Hotel Arctic
Jørgen Peder Steffensen,
Niels Bohr Institute
Kirsten Hastrup, University of
Copenhagen
Klaus Nygaard, Greenland Institute
of Natural Resources
Malene Simon, Greenland Institute
of Natural Resources
National Museum of Denmark
National Museum of Greenland
Natural History Museum of Denmark
New York University Abu Dhabi
Ólafur Örn Haraldsson
Olav Orheim, glaciologist
Technical University of Denmark
Twila Moon, National Snow and
Ice Data Centre
Ulrik Schmidt Korsholm,
Danish Meteorological Institute

Graphic Design
Studio Atlant

Paper
Munken Lynx Rough, 170 gsm

Printed by
Narayana Press

Kolofon

FANGST OG FISKERI
VED ISFJORDEN

© 2021 Ilulissat Isfjordscenter

Udgivet af
Greenland Visitor Center
greenlandvisitorcenter.gl

Kuratering
JAC studios

Tak til
Andreas Peter Ahlstrøm, GEUS
(De Nationale Geologiske Under-
søgelser for Danmark og Grønland)
Arktisk Institut
BARK Rådgivning
Danmarks Nationalmuseum
Danmarks Tekniske Universitet
Erik Bjerregaard, Hotel Arctic
Grønlands Nationalmuseum
Jørgen Peder Steffensen,
Niels Bohr Instituttet
Kirsten Hastrup,
Københavns Universitet
Klaus Nygaard,
Grønlands Naturinstitut
Malene Simon,
Grønlands Naturinstitut
New York University i Abu Dhabi
Ólafur Örn Haraldsson
Olav Orheim, glaciolog
Statens Naturhistoriske Museum
Twila Moon, National Snow and
Ice Data Centre
Ulrik Schmidt Korsholm,
Dansk Meteorologisk Institut

Grafisk Design
Studio Atlant

Papir
Munken Lynx Rough, 170 gsm

Trykkeri
Narayana Press

Assitat pillugit paasissutissat / Image Credits / Billedkreditering

Carsten Egevang: 14-15, 19-21, 30-31
Danish Arctic Institute/Carsten Smidt: 36 (Talerperliit / Right / TH)
Danish Arctic Institute/Christians Kruuse's samling: 37
Danish Arctic Institute/Christian Vibe: 42-43
Danish Arctic Institute/Erik Holtved: 45
Danish Arctic Institute/Erik L. Balslev Smidt: 10, 38-39
Danish Arctic Institute/Jan Jørgensen: 25
Danish Arctic Institute/Martin Lindsay: 16-17
Danish Arctic Institute/Regitze Margrethe Søby: 33
Danish Arctic Institute/Sylvester Mathias Saxtorph: 12-13
Danish Arctic Institute/Th. N. Krabbe: 48
Danish Arctic Institute/unknown photographer: 11, 18, 26
David Stjernholm: 9, 23, 35, 47, 55
Gerhard Kleist: 40
Jette Bang/VISDA: 27 (Asseq ilanngagaavoq / Photo cropped /
Foto beskåret)
John Lee, Danmarkimi katersugaasivissuaq, Nationalmuseet /
National Museum of Denmark / Nationalmuseet: 24
M2 Film: 51
Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu / Greenland National Museum
and Archives / Grønlands Nationalmuseum & Arkiv: 44, 53, 56-57
Roberto Fortuna, Danmarkimi katersugaasivissuaq, Nationalmuseet /
National Museum of Denmark / Nationalmuseet: 36 (Saamerliit / Left
/ TV), 59